

Gemensamma visioner och mål

för den verksamhetsintegrerade utbildningen av sjukvårdens professioner, den kliniska forskningen och utvecklingen av hälso- och sjukvården.

Gemensamma visioner och mål för den verksamhetsintegrerade utbildningen av sjukvårdens professioner, den kliniska forskningen och utvecklingen av hälso- och sjukvården.

Region Uppsala och Uppsala universitet har tillsammans identifierat ett behov av att i ett gemensamt styrdokument fastslå en gemensam, och sammanhållen, vision för den verksamhetsintegrerade utbildningen av sjukvårdens professioner, den kliniska forskningen och utvecklingen av hälso- och sjukvården. Utgående från den gemensamma visionen fastställs mål. Dokumentet har fastställts av universitetssjukvårdsstyrelsen 2020-11-27.

Enligt avtal mellan svenska staten och vissa regioner (tidigare landsting) om samarbete om utbildning av läkare, klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården, ska det regionala samarbetet bygga på gemensamt utarbetade visioner och målsättningar för den verksamhetsintegrerade utbildningen av läkare, klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården. Med tanke på förestående utmaningar för hälso- och sjukvården i form av demografisk utveckling i länet och finansiella begränsningar är sådana visioner och mål i högsta grad aktuella.

Bakgrund

Uppsala universitet är Sveriges första universitet, grundat redan 1477. Idag är universitetet ett brett forskningsuniversitet med tydliga mål: Att bedriva forskning och utbildning av högsta kvalitet och samverka med det omgivande samhället för att på olika sätt bidra till en bättre värld.

Region Uppsala är en politiskt styrd organisation som ansvarar för hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, kultur, samt regional utveckling. Enligt hälso- och sjukvårdslagen ska regioner medverka vid finansiering, planering och genomförande av kliniskt och folkhälsovetenskapligt forskningsarbete. Syftet är att utveckla och förbättra vård och hälsa.

Region Uppsala ingår i Uppsala-Örebro samverkansregion¹. Det övergripande målet är att genom samverkan erbjuda regionens invånare en hälso- och sjukvård på lika villkor. Hälso- och sjukvården ska dessutom vara kunskapsbaserad och ändamålsenlig, säker, patientfokuserad, effektiv och erbjudas i rimlig tid.

Universitetssjukvården är den del av hälso- och sjukvården som utformas med särskild hänsyn tagen till forskningens och utbildningens behov. För att samverka inom universitetssjukvården har Uppsala

¹Som en följdändring till beteckningsändringen från landsting till region ändras beteckningen på de sjukvårdsregioner landet delats in i för hälso- och sjukvård till samverkansregioner. Prop. 2018/19:162 En ny beteckning för kommuner på regional nivå och vissa frågor om regionindelning. Region Uppsala ingår i Uppsala-Örebro samverkansregion, i framtiden benämnd Sjukvårdsregion Mellansverige, tillsammans med Region Dalarna, Region Gävleborg, Region Sörmland, Region Värmland, Region Västmanland och Region Örebro län.

universitet och Region Uppsala inrättat en samverkansorganisation med tre beslutsnivåer enligt följande:

Samverkansorgan	Uppsala universitet	Region Uppsala
Universitetssjukvårdsstyrelse	Universitetets ledning	Regionens ledning
Universitetssjukvårdsnämnd	Områdesledning för vetenskapsområdet för medicin och farmaci	Förvaltningsledning
FoUU-råd	Institution	Verksamhetsområde/motsv.

Övergripande vision

Uppsala universitet och Region Uppsala främjar hälso- och sjukvårdens utveckling genom ett fördjupat och vidgat samarbete inom sjukvård, forskning, utbildning och utveckling för att uppnå högsta nationella och internationella kvalitet. Universitetet och regionen strävar mot en ökad samordning och optimering av de resurser som är tillgängliga i samarbetet, och att gemensamt utveckla regional och nationell infrastruktur och industrin inom life science sektorn.

Universitet och regionen strävar mot att göra det enkelt för de verksamma inom universitetssjukvården att samverka. En målsättning är att medarbetarna inom universitetssjukvård, oavsett om de är anställda i region eller universitet, upplever sig verka inom en gemensam och väl sammanhållen struktur.

Utmaningar och möjligheter

Hälso- och sjukvården står inför flera omvälvande förändringar inom de närmsta åren. Den demografiska utvecklingen leder till fler äldre och fler barn och unga, medan gruppen människor i arbetsför ålder ökar betydligt långsammare. För hälso- och sjukvården innebär det att de grupper som oftare har behov av vård (unga och gamla) ökar, medan gruppen arbetsföra, där hälso- och sjukvården rekryterar sin personal, inte ökar i samma utsträckning och det därför är svårare att säkerställa vårdens kompetensbehov. Vidare finns utmaningar vad gäller svårigheter att behålla kompetent sjukvårdspersonal, snabb medicinsk utveckling och snabb utveckling av digital teknik. Precisionsmedicin kommer att få en allt större plats för att på ett individualiserat sätt förhindra, bota och lindra sjukdomar vilket initialt kommer att innebära ökade kostnader.

Parallellt med denna utveckling sker en omfattande förändring av sjukvårdens struktur med samtidig nationell nivåstrukturering och en övergång mot en förstärkt primärvård och utveckling av nära vård. Inslagen av vård nära och i hemmet samt via digitala kanaler kommer att öka. Teknikutvecklingen ställer nya krav men ger också nya möjligheter i ett förändrat vårdlandskap.

Sjukdomar som tidigare varit mycket ovanliga i Sverige riskerar att bli vanligare på grund av ökat resande, klimatförändringar och vaccinstånd. Resistensutveckling riskerar att göra antibiotika verkningslösa. Alla dessa förändringar som vi står inför kommer att ställa krav på informationsinsatser i samhället, stora investeringar i både nya personalkategorier, fortbildning av existerande personal, investering i ny teknik, och hantering av den stora mängd data som genereras i sjukvården. Detta innebär att Region Uppsala, likt många regioner, har stora utmaningar med den framtida finansieringen av hälso- och sjukvården.

Dessa utmaningar för hälso- och sjukvården medför också utmaningar för universiteten omfattande den kliniska och vårdvetenskapliga forskningen, utbildningen och utvecklingen av vården. Universitetet strävar, i samverkan med Region Uppsala, mot att utveckla utbildningsutbudet och utbildningarnas innehåll i takt med vårdens utveckling. Likaså möter den kliniska medicinska och vårdvetenskapliga forskningen utmaningar när patienten inte längre kommer till universitetssjukhuset för vård. Den kliniska forskningen behöver hitta nya sätt att rekrytera patienter till kliniska studier och läkemedelsprövningar, samtidigt som infrastrukturer för att tillvarata data och prov inom primärvården och den nära vården behöver utvecklas. Förutsättningarna för att bedriva klinisk forskning inom primärvården och den nära vården stärks genom de Akademiska vårdcentralerna men behöver fortsätta att utvecklas. En fortsatt utbyggnad av Akademiska vårdcentraler är av stor vikt för denna utveckling. Sammantaget medför de omfattande förändringarna inom hälso- och sjukvården behov av ett stärkt ledarskap där framtidens ledare redan under sin grundutbildning förvärvar kunskaper kring vårdens organisation och hur den styrs. Kompetenser som stödjer ett professionellt ledarskap i komplexa miljöer blir allt mer efterfrågade inom både hälso- och sjukvården liksom inom life science-industrin.

Vårdgivare etablerar sig i regionen inom ramen för vårdvalssystem, och genom upphandling av specifik vård. För att bedriva klinisk forskning och verksamhetsintegrerad undervisning som är relevant behöver forskningen och undervisningen följa med när patienterna väljer vårdgivare. Det behövs också kunskaper om hur hälso- och sjukvårdssystemet som helhet fungerar och vilka processer som leder till jämlik vård av god kvalitet. Vid universitetet bedrivs framgångsrik forskning och utbildning om kvalitetsförbättring och kvalitetsledning, och regionen har god tillgång till hälsodata och kvalitetsregister. Genom samverkan inom dessa områden förbättras vården till gagn för patienterna.

Geografiskt ligger Uppsala i ett storstadsområde med flera topprankade universitet och universitetssjukhus, men samtidigt perifert i förhållande till mer tätbefolkade områden i Europa. I Uppsala ligger Sveriges lantbruksuniversitet och redan pågående samarbete mellan de två universiteterna och Region Uppsala, t ex inom området antibiotikaresistens, behöver utvecklas och nya samarbetsinitiativ underlättas. En nära och tät samverkan med universiteterna i Stockholm och även nationellt, genom initiativ så som Science for Life Laboratory måste värnas och ges fortsatt stöd samtidigt som våra forskare behöver göras än mer medvetna om den välutvecklade forskningsinfrastruktur som finns tillgänglig i närområdet. Inom regionen finns också ett framgångsrikt näringsliv inom life science sektorn och forskare från både universitetet och universitetssjukvården behöver ges stöd för att samverka med dessa. Testa Center är ett exempel på ett viktigt inslag i life science sektorn och fungerar som en test-bädd för utveckling av biologiska läkemedel men är också viktigt för utbildning av studenter i kompetenser av vikt för svensk läkemedelsindustri.

I Uppsala finns ett mycket välfungerade och framgångsrikt innovationssystem. Uppsala innovation centre, UIC, räknas som en av världens fem bästa offentliga företagsinkubatorer. Uppsalas innovationssystem ger stora mervärden, särskilt inom utmaningsdriven innovation i skärningspunkten mellan universitet, näringsliv och samhälle. Här är utmaningen att ge goda möjligheter att nyttja innovationssystemet för alla verksamma inom universitet och hälso- och sjukvården, för att utveckla goda idéer till produkter och företag, samt att erbjuda vårdens resurser som drivmotor för stärkt innovationskraft i länet.

Arbetsmiljö och lika villkor

Inom såväl Region Uppsala som Uppsala universitet bedrivs ett systematiskt arbete med arbetsmiljön för både studenter och anställda för att uppnå en god fysisk, social och organisatorisk arbetsmiljö. Region Uppsala och Uppsala universitet bedriver också ett aktivt arbete med lika villkor och jämställdhet.

Utbildning på grund- och avancerad nivå

För att möta samhällets behov av väl utbildad personal som har goda förutsättningar att verka inom hälso- och sjukvårdens alla delar krävs en högkvalitativ utbildning. För att studenterna ska bli väl förtrodda med den framtida yrkesrollen krävs att den verksamhetsintegrerade utbildningen, som bedrivs i samverkan mellan universitet och region, håller hög kvalitet. Särskilt viktigt är att studenterna tränas i att verka i interprofessionella team.

Mål

Mål för perioden 2021-2024 är

- att gemensamt skapa möjligheter att utbilda studenter i tillräcklig omfattning för att möta hälso- och sjukvårdens, industrins och myndigheternas behov,
- att utveckla en utbildning för arbetsterapeuter,
- att starta implementeringen av ett 6-årigt läkarprogram,
- att studenter, som likställs med arbetstagare enligt arbetsmiljölagstiftningen, ska ha en god arbetsmiljö under hela utbildningen, inklusive den verksamhetsintegrerade utbildningen,
- att utveckla utbildningarna för att anpassa dem till omställningen i hälso- och sjukvården mot en starkare betydelse av arbete i interprofessionella team, stärka utbildningen avseende sjukvårdens organisation, ledarskap och styrning, utökat ansvar för primärvård och nära vård, personcentrerad vård, teknikutvecklingen inklusive digitalisering och analys av storskaliga data, bland annat genom AI, och precisionsmedicin,
- att ha ändamålsenliga lokaler och utrustning för den praktiska och teoretiska kliniska undervisningen,
- att den verksamhetsintegrerade utbildningen bedrivs av välutbildade handledare och håller högsta nationella och internationella kvalitet,
- att ge verksamhetsintegrerad utbildning av tillräcklig omfattning och av högsta kvalitet. För detta krävs resurser utanför Region Uppsala, inte minst i samverkansregionen varför ett utvecklat samarbete för optimalt utnyttjande av VFU-platser är nödvändigt.

Klinisk och translationell forskning

Den kliniska forskningen spänner över ett brett fält, från basal forskning utgående från kliniska frågeställningar, via translationella studier till patientnära klinisk medicinsk och vårdvetenskaplig forskning. För att samla våra resurser väljer Uppsala universitet och Region Uppsala att gemensamt kraftsamla inom några sjukdomsområden: cancer, hjärt- och kärlsjukdom, diabetes, psykisk hälsa samt infektionssjukdomar inklusive antibiotikaresistens. För att kunna bedriva högkvalitativ forskning och klinisk utveckling inom dessa och andra områden är det essentiellt att stärka vissa metodområden, därför eftersträvas en högkvalitativ patologi, medicinsk avbildning, epidemiologi, samt en väl utbyggd infrastruktur för precisionsdiagnostik och precisionsmedicin (omfattande alla omics). Datadriven livsvetenskap är en viktig del av denna utveckling vilket också är en central inriktning för

Science for Life Laboratory. Uppsala universitet är ett brett universitet och verksamheten sträcker sig från beteendevetenskap, psykologi, medicinsk humaniora till materialutveckling, och medicinsk sensorik. Detta ger goda förutsättningar att genomföra translationell forskning av hög kvalitet.

För att stödja den kliniska forskningen finns inom Uppsala universitet och Region Uppsala ett flertal prioriterade forskningsinfrastrukturer, exempelvis Uppsala biobank som är en del av den nationella infrastrukturen Biobank Sverige (BIS), Uppsala Clinical Research center, Science for Life Laboratory, U-CAN samt den nationella forskningsinfrastrukturen SIMPLER och andra kohorter med data och sparad biologiskt material, PET-verksamheten, Genomic medicine center, och EpiHubben.

Inom arbetet med att nivåstrukturera hälso- och sjukvården pågår en process där Region Uppsala i konkurrens kan ansöka om att erhålla uppdrag att tillhandahålla nationell högspecialiserad vård. Det är centralt med stark forskning inom de områden där Uppsala kan konkurrera. Forskning kopplat till erhållna vårduppdrag ska även per automatik upptas till prioriterade områden inom den kliniska forskningen.

Mål

Mål för perioden 2021-2024 är

- att bedriva translationell och klinisk medicinsk och vårdvetenskaplig forskning av högsta nationella och internationella kvalitet som bidrar till att öka möjligheterna att erhålla uppdrag för nationell högspecialiserad vård,
- att antalet vetenskapliga arbeten av hög kvalitet inom sjukdomsområdena cancer, hjärt- och kärlsjukdom, diabetes, psykisk hälsa samt infektionssjukdomar inklusive antibiotikaresistens ska öka jämfört med perioden 2016-2020,
- att antalet vetenskapliga arbeten av hög kvalitet inom metodområdena patologi, medicinsk utbildning, epidemiologi, precisionsdiagnostik och precisionsmedicin ska öka jämfört med perioden 2016-2020,
- att fortsätta öka den externa finansieringen, såväl från nationella som internationella bidragsgivare, med 5 % årligen,
- att stärka förutsättningarna för att klinisk forskning ska kunna bedrivas inom primärvård och nära vård,
- att öka kunskapen om och användning av högkvalitativ lokal, nationell och internationell forskningsinfrastruktur,
- att gemensamt utveckla och stödja högkvalitativ forskningsinfrastruktur av betydelse för den translationella och kliniska forskningen.

Utveckling av hälso- och sjukvården

Samtliga hälso- och sjukvårdsenheter har till uppgift att ständigt utveckla hälso- och sjukvården. Detta sker enligt den så kallade PGSA-cykeln: Planera, Göra, Studera, Agera. I enlighet med Region Uppsalas Kvalitetspolicy mäts kvaliteten i detta arbete som regionens förmåga att möta patienters och deras närståendes behov och förväntningar. Universitetssjukvårdsenheterna har i tillägg till detta också ansvar för att bidra till en evidensbaserad hälso- och sjukvård genom att överföra egna och andras forskningsresultat till praktisk vård och fortlöpande utvärdera etablerade och nya metoder, förmedla resultatet av sin verksamhet till övriga delar av hälso- och sjukvården, samt samverka med

näringslivet och patientorganisationer. Forskning om hälso- och sjukvårdens ledning och styrning och implementering av dessa forskningsresultat är av betydelse för utvecklingen av hälso- och sjukvården.

Genom gemensamma prioriteringar arbetar Uppsala universitet och Region Uppsala för att utveckla och stärka den vård som bedrivs som nationell högspecialiserad vård. Kompetensförsörjning av sjukvårdande, forskande och undervisande personal är ett gemensamt ansvar och behov av utbildning och rekrytering fastställs gemensamt. Arbete med kunskapsstyrning, kvalitetsregister och utveckling av vårdprogram är prioriterad verksamhet.

Universitetet och Regionen ägnar sig åt olika, komplementära, delar av ett systematiskt kvalitetsförbättringsarbete. Vid universitetet bedrivs framgångsrik forskning och utbildning om kvalitetsförbättring och kvalitetsledning, och regionen har god tillgång till hälsodata och kvalitetsregister. Det finns förutsättningar för att ytterligare stärka denna verksamhet.

Mål

Mål för perioden 2021-2024 är

- att verksamheterna inom universitetssjukvården, där det är relevant, systematiskt använder data från kvalitetsregister och mätningar av patienternas upplevelser av sjukdom och hälsa (PROM) samt patienternas upplevelser av vården (PREM) för att utveckla verksamheten i samverkan med patient- och närståendeorganisationer,
- att medarbetarna i universitetssjukvården känner till och nyttjar Region Uppsala Innovation och Uppsala universitet Innovation,
- att antalet artiklar med författare från Uppsala universitet eller Region Uppsala som ligger till grund för nationella och internationella vårdprogram och guidelines ska öka,
- att antalet kurser som ges inom ramen för Uppsala universitet och Region Uppsala och riktar sig mot yrkesverksamma ökar, och att personalen inom universitetssjukvården genomgår fort- och vidareutbildning,
- att Mini-HTA används vid införande eller utmönstrande av insatser eller metoder inom regionen.

Fortsatt arbete

Universitetssjukvårdsstyrelsen avser att komplettera detta dokument med en strategisk handlingsplan för perioden 2021-2024. Inom regionen och universitetet pågår flera mål och strategiarbeten:

- Uppsala universitet har fastställt Mål och strategier för universitetet. Implementering pågår inom universitets vetenskapsområden.
- Inom Region Uppsala pågår framtagande av en reviderad forskningsstrategi för hälso- och sjukvården, en regiongemensam strategi för kompetensutveckling och utbildning samt en kvalitetsstrategi.
- Akademiska sjukhuset har inlett arbete som ska leda fram till nya mål och strategier från och med 2022.

Den gemensamma visionen och målen ska vara en central utgångspunkt för universitetssjukvårdsplanen 2022, 2023 och 2024. Akademiska sjukhuset och Vetenskapsområdet för medicin och farmaci kommer också att utgå från den gemensamma visionen, och målen, i sina planeringsarbeten under perioden.

Visionen, och målen, ska revideras under 2023 för perioden 2025-2028.

Att fastställa den gemensamma visionen och de gemensamma målen är ett betydande steg på vägen mot att realisera en universitetssjukvård i världsklass där de verksamma i realiteten upplever sig verka inom en gemensam och väl sammanhållen struktur och där det finns goda förutsättningar att bedriva hälso- och sjukvård, utbildning och forskning i världsklass. Arbetet slutar dock inte med fastställandet utan det är i den kliniska vardagen, och i de många små besluten, som påverkar, som intentionerna kan bli verklighet. Det arbetet tar nu vid!